

NieuwsQuelle

Vereniging Vrienden van de 3e Berkelcompagnie Verein Freunde der 3. Berkelkompanie

Redactie:

H.W.ter Meulen
Asselerweg 4a
NL 7218 ND Almen
(0)575-431606
E: w.termeulen@planet.nl
Vertaling/Übersetzung:
Sandra Hoeltken ua.

Inleveren van de kopij uiterlijk 30 juni 2015

Bij voorkeur per e-mail bij de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten.

Gerne Manuskripte spätestens am 30 Juni 2015 einliefern.

Vorzugweise per E-mail nach der Redaktion. Die Redaktion entscheidet, um eventuell Artikel zu kürzen.

Bestuurssamenstelling/
Vorstandszusammensetzung:
M. Schulenberg, voorzitter
J. Dijksman, secretares
K.v.Heusden, penningmeester

Met dank voor foto's in deze uitgave van oa.Jan Tiggeloven en Annemiek Dijksman

Jaargang 11, nr. 1

März 2015

Beste leden,

Nu de natuur zich opmaakt voor het voorjaar, presenteren wij al weer een mooie NieuwsQuelle.

In deze uitgave ziet u de ontwikkelingen over de Berkelvisie, waarvan de presentatie zal plaatsvinden tijdens de aanstaande Berkelconferentie van de St. 3e Berkelcompagnie (zie elders in de NieuwsQuelle).

Ook leest u meer over de waterschapsverkiezingen en de enthousiaste inzet van de Vrienden van de Berkel daarvoor.

In Lochem is inmiddels begonnen met uitvoering van een lang gekoesterde wens: een aanlegsteiger en botenloods voor de Berkelzomp. Hierover leest u in de volgende uitgave meer.

Daarnaast wordt aandacht besteed aan een hele andere benadering van de Berkel, namelijk via de kapel langs de doorgaande weg in Duitsland, vlak bij de Berkel.

Ik wens u veel leesplezier en een mooi 2015 toe!

*****

Liebe Leute,

Die Natur blüht auf und schon jetzt sehen Sie eine schöne NieuwsQuelle.

In dieser Ausgabe lesen Sie über die Entwicklungen des Berkelleitbildes, die präsentiert werden am Berkelkonferenz der St. 3e Berkelcompagnie (worüber Sie lesen können in dieser NieuwsQuelle).

Auch lesen Sie über die Wahl vom Wasserschaft Rijn und IJssel, wozu die Freunde der Berkel ganz aktiv sind.

In Lochem ist man inzwischen gestartet mit Realisierung einen schon lange bestehenden Wunsch: einen Anliegemöglichkeit und Botenhaus für den Berkelzomp. Außerdem lesen Sie im nächsten Ausgabe mehr.

Daneben gibt es Information über eine ganze andere Richtung in der Nähe der Berkel: die Autobahnkirche entlang den Weg und Nahe an der Berkel.

Ich wünsche Sie viel Vergnügen mit dieser NieuwsQuelle und ein gutes 2015!

Marja Schulenberg-v.d. Werf

Vorzitter Ver. Vrienden van de 3e Berkelcompagnie ..,
Vorsitzende der Verein Freunde der 3.-Berkelkompanie.

LIJST 5

Zesde Berkelconferentie 16 april 2015 Die sechste Berkelkonferenz

Denken Sie bitte an der Mitgliederversammlung am 13.04.2015 in H.R. Kloppendiek in Vreden? Die Einladung finden Sie als Beilage. Während der Mitgliederversammlung wird der Schatzmeister erklären dass die Jahresbeiträge ab dieses Jahr in April eingetragen werden und soviel wie möglich automatisch. Dass ist praktischer und kostet weniger.

Denkt u aan de ledenvergadering op 13 april 2015 in H.R. Kloppendiek in Vreden? De uitnodiging is als bijlage mee verstuurd met deze NieuwsQuelle.

Tijdens de ledenvergadering zal de penningmeester toelichten, dat de contributies vanaf dit jaar in april zullen worden geïnd, zoveel mogelijk automatisch, omdat dit praktischer is en minder kosten met zich meebrengt.

Zesde Berkelconferentie

Op donderdag 16 april organiseert de Stichting Derde Berkelcompagnie voor de zesde keer de tweejaarlijkse Berkelconferentie. Die wordt gehouden in het gemeentehuis van Lochem, Hanzeweg 8, 7241 CR Lochem. De conferentie zal dit jaar vooral in het teken staan van de presentatie van de nieuwe Berkelvisie 2015. Tien jaar na de vaststelling van de eerste is het nu tijd voor een actualisering. In goede samenwerking hebben de Grontmij te Arnhem en de firma Schemmer & Wülfing uit Borken teruggekeken naar wat intussen bereikt is, en vooruit naar wat ons in de komende tien jaar te doen staat, samen met de verschillende partners (burgers, ondernemers en overheden) langs de Berkel.

Een tweede opvallend agendapunt is het afscheid van onze voorzitter, Nico Meerburg. 13 Jaar heeft hij de Berkelcompagnie geleid, en hij vindt het nu tijd om de hamer over te geven aan een ander. Die ander is de burgemeester van Zutphen, Arnold Gerritsen. Wij hopen en verwachten dat hij dezelfde bevlogenheid voor de Berkel aan de dag zal leggen die we in Nico Meerburg altijd zo duidelijk konden ervaren!

Zoals trouwe bezoekers van de Berkelconferenties gewend zijn, zullen er uitstekende sprekers te beluisteren zijn, is er ruimte voor uw eigen inbreng, en wordt aan de deelnemers een interessant middagprogramma aangeboden.

Concept Berkelvisie (1)

De Derde Berkelcompagnie werkt aan haar visie voor de komende 10 jaar. Samen met adviseurs van Grontmij en Schemmer en Wülfing worden de lijnen voor de komende jaren uitgezet.

De afgelopen maanden stonden in het teken van gesprekken met gebiedspartijen en ondernemers. Tijdens die gesprekken is het belang van de Derde Berkelcompagnie en de Berkelvisie meermaals onderstreept. Overheden hebben de afgelopen tien jaar dankbaar gebruikt gemaakt van de Berkelvisie als richtlijn voor eigen beleid. Dankzij vele projecten is de Berkel beter bevaarbaar gemaakt, beter beleefbaar gemaakt en via promotiemiddelen meer onder de aandacht gebracht. De Derde Berkelcompagnie heeft hierbij ondersteund door partijen samen te brengen en te overtuigen van de kracht van de rivier.

De komende tien jaar zal de Derde Berkelcompagnie hiermee doorgaan. Op basis van de nieuwe Berkelvisie 2025 zal de ontwikkeling van de Berkel verder vorm krijgen. De Berkelvisie 2025 is een samenhangende, grensoverschrijdende ontwikkelingsvisie voor de Berkel en omgeving, met als doel om de identiteit van de Berkel en haar kwaliteiten te versterken. Het is een inspiratiekader voor overheden, inwoners en ondernemers om samen te werken aan ontwikkeling van de Berkel.

Vervolg op pagina vier onderaan

Die sechste Berkelkonferenz

Am Donnerstag, dem 16. April organisiert die Stichting der Dritten Berkelcompagnie zum sechsten Male die zweijährliche Berkelkonferenz. In diesem Jahr wird sie stattfinden im Lochemer Rathaus, Hanzeweg 8, NL-7241 CR Lochem.

Dieses Jahr wird die Konferenz vor allem dem neuen Berkelleitbild 2015 gewidmet sein. Zehn Jahre nach seinem Vorgänger ist nun die Zeit gekommen für eine Aktualisierung. In hervorragendem Zusammenarbeit haben die Firma Schemmer & Wülfing aus Borken und die Grontmij aus Arnhem zurückgeschaut nach den Errungenschaften der vergangenen zehn Jahre, und auch nach vorne um ein klares Bild zu liefern von den Aufgaben für die Dritte Berkelcompagnie und ihre Partner, die Bürger, Unternehmern und Städte unsere schöne Berkel entlang.

Ein zweiter wichtiger Punkt auf der Tagesordnung ist die Verabschiedung von Herrn Nico Meerburg als Vorsitzender der 3. Berkelcompagnie. Nach dreizehn erfolgreichen Jahren am Ruder hat er sich entschieden vom Bord zu gehen und das Kommando überzugeben an den Bürgermeister von Zutphen, Herrn Arnold Gerritsen. Wir sind sicher davon, dass wir von ihm genau dieselbe Begeisterung für die Berkel erwarten können, die Nico Meerburg so vorbildlich gezeigt hat.

Treue Besucher der Berkelkonferenzen wissen schon, dass jede Konferenz gekennzeichnet wird durch mehrere ausgezeichnete Sprecher, dass genügend Zeit geboten wird für Kontakte mit anderen Berkelliebhabern, und dass es ein interessantes Mittagsprogramm geben wird.

Konzept Berkel Leitbild (1)

Die St. 3^e Berkelkompagnie arbeitet an ihr Leitbild für die nächsten 10 Jahre.

Gemeinsam mit den Berater von Grontmij und Schemmer & Wülfing werden die Leitbildlinien für die zukünftigen Jahre bestimmt.

Die letzten Monate wurden gekennzeichnet durch Gespräche mit Gebietsparteien und Unternehmer im Interesse der 3^e Berkelkompagnie und des Berkelleitbildes. Die Behörden haben in den vergangenen Jahren das Berkelleitbild als Richtung zur eigenen Amtsführung dankbar benutzt.

Viele Projekte haben die Berkel besser befahrbar und erlebbar gemacht und die Aufmerksamkeit über Werbungsmittel ausgetragen.

Die St. 3^e Berkelkompagnie hat ihre Unterstützung geleistet durch Parteien zu vereinigen und der Kraft des Flusses zu überzeugen. Die nächsten 10 Jahre wird die St. 3^e Berkelkompagnie dies weiter durchsetzen.

Auf Grund des Berkelleitbildes 2025 wird die Entwicklung der Berkel weiter gestaltet

Das Berkelleitbild 2025 ist ein grenzüberschreitendes Entwicklungsleitbild für die Zusammenhang von Berkel und Region, mit als Ziel die Identität der Berkel und ihre Eigenschaften zu verstärken.

Spirituelle Orte an der Berkel – hier Autobahnkapelle St. Antonius, Gescher, Tungerloh-Capellen Franz Josef Menker

De Berkel was van oudsher dienstbaar aan de scheepvaart, de molens en de handel. Dat deze rivier echter ook bepalend was voor de vestiging van een Leprosorium (melaatsen “gast”-huis), wordt duidelijk aan de hand van het voorbeeld van het oudste bouwwerk van Gescher, de St. Antoniskapel in Gescher-Tungerloh-Capellen.

Tijdens het derde Lateral concilie van 1179 werd in Rome besloten, om ter bescherming van de gezonde mensen, de Lepralijders af te schermen van de maatschappij door ze in afgezonderde plaatsen, buiten de stad onder te brengen. Zo ontstonden in de middeleeuwen een groot aantal inrichtingen (ziekenhuizen voor ongeneeslijken), waarin de armsten onder de armen na diagnose ondergebracht werden.

Voor de inrichting van deze eerste Europese sociale instellingen moest aan drie locatie eisen voldaan zijn: de nabijheid aan een handelsroute, een “Gericht” (een lokaal bestuur) en een waterloop. Het was in die tijd vanzelfsprekend dat ieder lepra- en melaatsen ziekenhuis beschikte over een eigen, door geestelijken geleidde, kapel en een kerkhof. Bestuurders (provisoren) gaven leiding aan het openbaar bestuur gedeelte van een dergelijke inrichting voor besmettelijken.

Al deze aspecten komen terug in de nieuwbouw van de in 1433 in baksteen opgetrokken Kapel van St. Antonius in Gescher-Tungerloh. De nog bestaande kapel waarvan in 1998 het doel is uitgebreid tot Autobahnkapel (www.autobahnkirche.de), ligt circa 4 km van Gescher vandaan en werd gebouwd op een zandheuvel dicht bij de voorde in de Berkel van Tungerloh Capellen-Tungerloh Pröbsting. En zo lag ze ver verwijderd van steden en dorpen. Het Gogerecht van Gescher diende voor wat nu de gemeente doet. De hoofdhandelsroute liep langs de Berkel en verbond de steden Münster/Coesfeld met Zutphen en Deventer. Alle vestigingsfactoren waren van groot belang. Omdat er buiten de steden geen waterbronnen waren, leverden rivierlopen het, om te overleven, noodzakelijke water. En voor de voeding waren niet alleen de beide bestuurders verantwoordelijk, maar ook de voorbij trekende kooplui, die hun bijdragen aan de armenzorg konden leveren in de vorm van giften en gaven aan het Leprosorium. Tot op de dag van vandaag wordt in de volksmond het woord pestkapel gebruikt als men het heeft over dit eenvoudige godshuis. Ze staat direct aan de Berkel en is overdag open. Het is een aanrader dit oudste gebouw van Gescher als een bijzondere spirituele plaats aan de Berkel te bezoeken.

„Dass die Berkel seit alters her der Schifffahrt, den Mühlen sowie dem Handel diente ist unbestritten. Dass dieser Fluss jedoch auch als ein ausschlaggebender Standortfaktor für die Errichtung eines Leprosoriums diente, möchte ich am Beispiel des ältesten Bauwerks in Gescher, der St. Antonius-Kapelle in Gescher, Tungerloh-Capellen aufzeigen.“

Beim 3. Laterankonzil (1179) wurde in Rom beschlossen, dass zum Schutze der Gesunden Leprakranke von der Gemeinde zu trennen und in gesonderten Anlagen, abseits der Städte unterzubringen waren. So entstanden im Mittelalter eine Vielzahl von Einrichtungen (Leprosorien- Melaten-, Siechenhäuser genannt) in denen die Ärmsten der Armen nach einer entsprechenden Diagnose untergebracht wurden.

Für die Errichtung dieser ersten europaweiten Sozialeinrichtungen waren die Ärmsten der Armen nach einer entsprechenden Diagnose untergebracht wurden.

Waterschapsverkiezingen / Wasserschaftswahlen 2015

In Nederland is het waterbeheer en waterveiligheid ondergebracht bij Waterschappen. Deze worden geleid door een periodiek gekozen bestuur. Het bestuur van Vrienden van de 3^e Berkelcompagnie heeft besloten weer mee te doen aan de komende verkiezingen op 18 maart 2015.

“Water raakt ons allemaal”

Met deze slogan gaat Vrienden van de Berkel (VvdB) deze verkiezingen voor het Waterschap Rijn en IJssel in. VvdB heeft zes jaar geleden onder aanvoering van Jan Ribbers ook aan de verkiezingen meegedaan. Dit jaar probeert lijsttrekker Tonni Wormgoor met een lijst met 20 personen weer een goed resultaat te halen. Na het overlijden van Jan heeft Tonni zijn plaats in het bestuur overgenomen. Samen met Stef Smit en Wim ter Meulen vormen zij nu de fractie in het waterschapsbestuur. VvdB heeft de afgelopen jaren o.a. op het gebied versterking van internationale kontakten tussen Duitsland en Nederland een belangrijke rol gespeeld. Ook de komende periode hoopt VvdB die rol weer te kunnen spelen in het waterschap. De opgedane kennis op het gebied van Toerisme en Recreatie en de grensoverschrijdende samenwerking kan tot voordeel zijn voor de bewoners in het gehele waterschapsgebied.

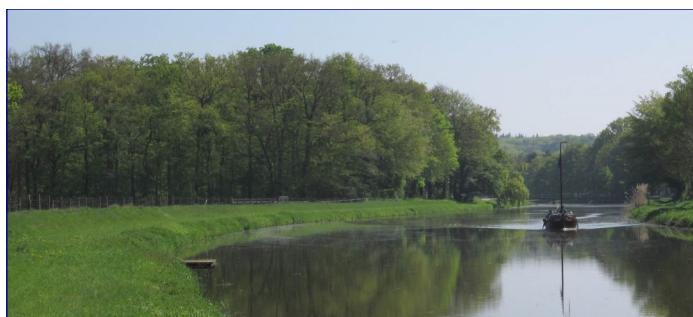
VvdB

Lijst 5

Concept Berkelvisie (2)

De Berkelvisie valt uiteen in drie thema's.

Het eerste thema is “Berkel als identiteit van de inwoners”. Welke rol heeft de Berkel voor de eigen inwoners en hoe kan dit versterkt worden? Het tweede thema is “Berkel als basis voor economische ontwikkeling”. De Berkel kan een meerwaarde zijn voor lokale bedrijven, de ontwikkeling van de regio en als promotiefactor om bezoekers naar de regio te trekken. Het derde thema is “Van parelsnoer naar juweel”. De Berkel heeft al veel te bieden. De kracht zit in het verbinden van de mogelijkheden tot één product: het juweel de Berkel, dat binnen de Achterhoek en het Münsterland de aandacht trekt.

In den Niederlanden ist die Wasserverwaltung und Wassersicherheit untergebracht bei Wasserschäften. Die werden geführt durch einen periodisch gewählten Vorstand.

Der Vorstand vom Verein Freunde der 3. Berkelcompagnie hat entschieden sich zu beteiligen an den kommenden Wahlen am 18. März 2015.

“Wasser beruhrt uns Alle”

Mit diesem Schlagwort beteiligt sich “Freunde der Berkel”(VvdB) an den kommenden Wahlen im Gebiet vom Wasserschaft Rijn und IJssel.

Unter der Führung von dem leider verstorbenen Jan Ribbers hat VvdB sich vor sechs Jahren beteiligt an diesen Wahlen. Dieses Jahr versucht Tonni Wormgoor mit seiner Liste von 20 Personen wieder ein gutes Wahlergebnis zu erreichen.

Nach dem Versterben von Jan hat Tonni seinem Platz übernommen. Im Vorstand vom Wasserschaft Rijn und IJssel. Zusammen mit Stef Smit und Wim ter Meulen beteiligen sie sich im Namen der VvdB im Wasserschaftsvorstand.

Die VvdB hat in den vergangenen Jahren eine wichtige Rolle gespielt in der regionalen deutsch-/niederländischen Zusammenarbeit.

Auch im bevorstehende Termin hofft VvdB wieder eine bedeutende Rolle zu spielen im Wasserschaft. Die erworbene Kenntnisse im Bereich Tourismus, Rekreation und grenzüberschreitende Zusammenarbeit können ein Beispiel und zum Nutzen sein in anderen Gebiete innerhalb des Wasserschaftes.

Konzept Berkel Leitbild (2)

Es ist ein Inspirationskader für Behörden, Einwohner und Unternehmer für die gemeinsame Entwicklung der Berkel.

Das Berkelleitbild 2025 unterscheidet drei Themen. Erstens: „die Berkel als Identität der Einwohner“. Welche Aufgabe hat die Berkel für die eigenen Einwohner und wie kann dies verstärkt werden? Zweitens: „die Berkel als Grund für wirtschaftliche Entwicklung“. Die Berkel bietet ein Mehrwert an lokale Unternehmer, die Entwicklung der Region und als Werbungsfaktor für Regionsbesucher. Drittens: „von Perlenkette nach Juwele“ Die Berkel hat bereits vieles zu bieten. Die Kraft steckt in das Verbinden der Möglichkeiten bis zu einem Produkt: das Juwel der Berkel, dass die Aufmerksamkeit innerhalb der Achterhoek und das Münsterland vergrößert.